

De Zorgarrangeur: dé oplossing voor meer samenwerking in de zorg?

juli 2023

Onderdeel van TwynstraGudde

 **ochtend
mensen**

Behoeftte aan domeinoverstijgende samenwerking binnen de zorg

Het Nederlandse zorgstelsel kan behoorlijk ingewikkeld zijn. Er bestaan veel verschillende wetten die soms tegelijkertijd van toepassing zijn op één cliënt. Dat betekent dat er vaak meerdere instanties bij één cliënt betrokken zijn om de juiste zorg te kunnen bieden. Zo is de gemeente belast met de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en zijn thuiszorginstellingen verantwoordelijk voor het leveren van langdurige zorg (Wet langdurige zorg, Wlz). Het is niet altijd even duidelijk waar men naartoe moet voor de juiste zorg. Om mensen hierbij te helpen, heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in februari 2023 bekendgemaakt ongeveer €8,9 miljoen beschikbaar te stellen. Met dit geld kunnen gemeenten een zogeheten zorgarrangeur aanwijzen. Deze zorgarrangeur gaat samen met een cliënt op zoek naar de beste zorg. Is dit een oplossing om de complexiteit van het zorgstelsel aan te pakken? In dit artikel belichten we de mogelijkheden en uitdagingen rondom de zorgarrangeur en beantwoorden we de vraag of de zorgarrangeur volgens ons een passende oplossing is voor meer samenwerking in het zorgstelsel. Deze inzichten zijn onder andere vergaard door interviews uit de praktijk.

De zorgarrangeur komt voort uit de behoefte aan meer domeinoverstijgende samenwerking binnen de zorg. Het primaire doel van domeinoverstijgende samenwerking is een verbetering van de kwaliteit van leven van cliënten en naasten. De rol van zorgarrangeur kan vervuld worden door verschillende professionals, zoals een wijkverpleegkundige, praktijkondersteuner van de huisarts of een casemanager dementie. Een gemeente kan zelf kiezen welke professionals ze inzetten voor de rol van zorgarrangeur. Afgelopen jaar hebben gemeenten Ede, Dongen en Hogeveen een pilot gedraaid met deze nieuwe werkwijze. De gedachte is om met de aanstelling van een zorgarrangeur de zorg uit verschillende domeinen beter beschikbaar te maken voor de cliënt en zo meer duidelijkheid en rust te creëren. Daardoor kunnen cliënten langer thuis blijven wonen en hoeven ze minder gebruik te maken van de Wlz, zodat de Wlz toegankelijk blijft voor wie dat echt nodig heeft.

Wat is de meerwaarde van een nieuwe regierol ten opzichte van bestaande rollen?

De eerste evaluaties¹ van de gemeenten die meededen aan de pilot met een zorgarrangeur zijn overwegend positief. De inzet van zorgarrangeurs leidde tot het langer thuis wonen van cliënten en minder doorstroming naar de Wlz. Ook zorgprofessionals zijn tevreden met de uitkomsten van de pilot. Doordat meer domeinoverstijgend samengewerkt wordt, krijgen zorgprofessionals een beter beeld van cliënten en hun naasten én kunnen zij beter inspelen op wensen en behoeften. Toch zit niet iedereen te wachten op wéér een nieuwe regierol in het al zo complexe zorgstelsel. Er bestaan al veel verschillende regierollen, zoals de onafhankelijke cliëntondersteuner, de leefconsulent of een casemanager. Hierdoor kan het voor cliënten nog lastiger worden om een weg te vinden in het complexe zorgstelsel. De regierollen zijn vaak al betrokken bij dezelfde cliënten, maar werken vanuit hun eigen domeinen. De zorgarrangeur kan een schakelfunctie tussen de verschillende domeinen vervullen. Het is de vraag of dat wenselijk is of dat de bestaande rollen meer zouden moeten focussen op de domeinoverstijgende samenwerking vanuit hun eigen aansturing.

'De inzet van zorgarrangeurs leidde tot het langer thuis wonen van cliënten en minder doorstroming naar de Wlz.'

Wat zijn de uitdagingen bij het werken met zorgarrangeurs?

De aankondiging van de nieuwe subsidie van €8,9 miljoen door VWS heeft veel commotie teweeggebracht. Gezien de pilots in drie gemeenten zijn uitgevoerd, zal het effect van de zorgarrangeur voor het totale Nederlandse zorgstelsel nog moeten blijken. Daarbij is te verwachten dat er grote verschillen per gemeente zullen ontstaan. Dat komt doordat elke gemeente de aanstelling op een eigen manier mag invullen. Enerzijds is het wenselijk dat een landelijke subsidie op lokaal niveau mag worden ingevuld, want een formule die effectief blijkt in een dorpsregio is niet vanzelfsprekend ook effectief in een stad. Anderzijds kan een wisselende invulling per gemeente leiden tot verschillen in de aanpak van de toegang tot WMO- en Wlz-zorg in de wijk, bijvoorbeeld de snelheid waarmee een cliënt kan doorstromen naar de Wlz-zorg. Een risico hierbij is grote variatie in (zorg-)uitkomsten. De introductie van de zorgarrangeur en domeinoverstijgende samenwerking leidt niet direct tot resultaat. In eerste instantie kan het leiden tot onduidelijkheid over de invulling van verschillende rollen en daarmee onrust in het zorglandschap creëren. Daarom is het belangrijk dat alle relevante partijen zich committeren aan de samenwerking. Gemeenten en deelnemende partijen moeten duidelijke afspraken maken over de wensen en doelen van domeinoverstijgende samenwerking.

1. Significant Public, januari 2021. Domeinoverstijgend Samenwerken in de praktijk. Eindrapportage monitoring & evaluatie.

**'De kans is groot
dat de oplossing
in een verbetering
van de huidige
samenwerking ligt,
in plaats van in de
aanstelling van een
zorgarrangeur.'**

Waar liggen de mogelijkheden?

Het mandaat van de zorgarrangeur is cruciaal voor het succes. Vooral nog is het onduidelijk hoeveel mandaat de zorgarrangeur heeft. Kan de zorgarrangeur beslissen welke zorg nodig is op welk moment of blijft het bij een adviserende rol? Dat verschilt per gemeente, omdat deze de rol naar eigen wijze mag invullen. Ook is het belangrijk om de wensen en doelen van de aanstelling van de zorgarrangeur vooraf helder te krijgen. Vaak ligt onder die wensen en doelen de ambitie om te werken naar meer domeinoverstijgend samenwerken. De kans is groot dat de oplossing in een verbetering van de huidige samenwerking ligt, in plaats van in de aanstelling van een zorgarrangeur. Het is daarom van groot belang om aan de voorkant afspraken te maken over de samenwerking en de bijbehorende financiën. Ook is de vraag aan wie de uiteindelijke baten van de inzet van de zorgarrangeur ten gunste vallen. De besparing van dure Wlz-zorg, leidt nog niet direct tot baten voor de WMO. Sterker nog, de kosten op gemeentelijk niveau zullen hoger uitvallen wanneer meer mensen gebruik gaan maken van de WMO.

Onze conclusie

Kortom, de aanstelling van een zorgarrangeur is volgens ons nog niet direct de oplossing om domeinoverstijgende samenwerking te verbeteren. De wens om de zorg uit verschillende domeinen beter beschikbaar te maken voor de cliënt moet wat ons betreft bij de kern aangepakt worden. De zorgarrangeur kán een middel zijn om deze samenwerking te verbeteren, maar moet geen pleister op een zere wond worden. Alleen door te investeren in een optimale domeinoverstijgende samenwerking kunnen cliënten langer thuis blijven wonen, om de Wlz toegankelijk te houden voor wie dat echt nodig heeft. De sleutel ligt in handen van de partijen die aan de voorkant afspraken met elkaar maken over het organiseren van de zorg in een gemeente.

De adviseurs van OchtendMensen kunnen helpen bij het verbeteren van de samenwerking tussen verschillende zorgpartijen. Samen gaan we aan de slag: hands-on en vol energie. Met de kennis en kunde van TwynstraGudde op het gebied van samenwerking in de zorg brengen wij transities in beweging.

Wil je meer weten?

Neem contact op met Roos Thijssen,
manager Zorg & Gezondheid bij
OchtendMensen
(roosthijssen@ochtendmensen.nl).

